

der en saadan Kontrol, at man kan have nogenlunde Sikkerhed for, at de ikke befatte sig med Andet end at uddele Varer til de Personer, der have været belagte i Indkjøbet, eller udlevere Varer til en vis Pris til Interessenter i Foreningen. — Det ærede Mindretal i Udvalget har ligeledes stillet Forslag om, at § 4 skal udgaa. Dette Forslag grunder sig formodentlig paa, at det nu lige saa vel som den Gang, da Næringsloven af 1857 udfom, maa erkendes, at største Delen af de Haandværk, der drives ude paa Landet, egentlig kun kan drives i det Smaa, og at det kun er undtagelsesvis, at der opstaar større Værksteder. Forholdene ere smaa, og Virksomheden indskrænket sig de allerflestesteder til Familiens egne Medlemmer. Saa Haandværkere paa Landet kunne til visse Tider af Aaret have Medhjælp, men i det Hele taget er det som sagt kun Smaa-haandværk, der er Tale om, og jeg synes derfor nok, at vi kunne blive staaende ved Bestemmelsen fra 1857, at Haandværkerne ude paa Landet ikke skulle give den samme Betaling for Næringsbevist som Kjøbstadhaandværkerne, der i det Hele taget have Afgang til at drive deres Virksomhed i en ganske anden Udtrækning. — Med Hensyn til § 5 kan jeg for en Del slutte mig til et andet æret Mindretal i Udvalget (Griffen), men jeg skal dog tilføje nogle Bemærkninger desangaaende. Denne § 5 er efter mit Begreb en storlaaet Bestemmelse, den vil egentlig befatte sig med mange og storartede Ting; den vil give Bidrag til, at Kjøbstadernes økonomiske Stilling kan blive forbedret, den vil give Bidrag til, at Haandværkerne baade paa Landet og i Kjøbstadterne kunne faae en bedre Stilling, og den vil give et Bidrag til, at letfindige Hgteffaber kunne indgaa. Det er virkelig storartede Ting, som denne § 5 vil befatte sig med. Jeg tror imidlertid, at hele denne Opfattelse hviler paa et Feilsyn paa samtlige Forhold. Den Bestemmelse, som her foreslaas, vil meget lidt afhjælpe alt det, som den forventes at ville afhjælpe, og paa den anden Side vil den ganske vist gjøre stor Fortræd. Vi maa jo huske paa, at Bestemmelsen ikke alene gjør Indskrænkning i Folks Selvbestedelsesret, men at den ogsaa i en væsentlig Grad vil betage de Folk, der indlade sig i Hgteffab, en Del af det Erhverv, de maatte kunne opnaa i Tiden, indtil Fuldmyndighedsalderen indtræder, og dette forekommer mig at være tilstrækkeligt til, at en Bestemmelse som denne ikke bør vinde Lovkraft. Besynderlig nok overfer Bestemmelsen i § 5 i sin Bestræbelse for at forebygge letfindige Hgteffaber, og for at komme Haandværksstanden til Hjælp, at der er en anden Klasse af Medborgere, som i høj Grad og ligesaa meget trænger til at blive fri for Konkurrence; det er den almindelige Dagleierklasse. Vi maa jo huske paa, at hele Lyendeklassen har fuld Naadighed med Hensyn til det Spørgsmaal, om man vil være Dagleier eller fast Tjenestetjende; og naar da Lov-

givningsmagten giver saadanne Bestemmelser som disse for Haandværkernes Vedkommende, kan det ikke undgaa, at man kommer til at anstille Betragtninger over det Spørgsmaal, hvorvidt da den almindelige Dagleierklasse kan være tjent med, at Tjenestetjendeklassen ikke længer er forpligtet til at tage fast Tjeneste indtil 28-Mars Uderen. Naar det an at lade en saadan Bestemmelse som den her foreslaaede blive staaende, maa vi saa ikke ogsaa have en Bestemmelse som den tidligere gjældende, nemlig at et Tjenestetjende ikke maa gaa i Dagleie, inden det bliver 28-Mars gammelt? Det ene er efter min Mening en Følge af det Andet, men jeg antager dog neppe, at Rigsdagen vil gaa ind paa noget Saadant, efterat den i 1857 med god Grund og efter mange vidtløftige Forhandlinger og alvorlige Overvejelser er kommen til det Resultat, at vi med Hensyn til Næringsfrihed i Henhold til Grundloven maa strække os saa vidt som muligt, og jeg skal her minde om, hvad Grundloven i saa Henseende siger. Den siger saaledes i § 83: „Alle Indskrænkninger i den frie og lige Afgang til Erhverv, som ikke ere begrundede i det almene Vel, skulle hæves ved Lov.“ Man vil altsaa se, at Grundloven foreskriver, at ingen Indskrænkning i Afgang til Næring og Erhverv maa opretholdes, uden hvor det almene Vel kræver det. Men hvis nu Almenvellet virkelig kræver, at en Mand med Hustru og Børn ikke maa befatte sig med Haandværk, forinden Manden er fuldmyndig, saa maa det efter min Betragtning for Dagleierklassens Vedkommende føre til, at ugifte Personer ikke maa gaa i Dagleie; men det vilde da rigtig nok efter mit Begreb vække grundet Forbavselse, om det skulde kunne paastaa, at det almene Vel kræver en saadan Indskrænkning i Folks Frihed og Selvbestedelsesret. — Det samme ærede Mindretal har tiltraadt et Forslag om, at § 8 skulde udgaa, og jeg kan i saa Henseende henholde mig til, hvad dette Mindretal har udtalt i Betænkningen. Jeg finder, at det er vel begrundet, at Folk, som tilvirke Et og Andet, ogsaa skulle have Afgang til at kunne sætte, hvad de saaledes have forfærdiget. — I lige Maade er der stillet Forslag om, at § 11 skulde udgaa, men dette afhænger jo af, om Forslaget under Nr. 1 vedtages eller ei. — Endelig er der af det samme Mindretal stillet Forslag om, at § 13 skal udgaa. Som det høie Thing vil have bemærket, tilføjer jo denne Paragraf at ophæve den Bevillingsmyndighed, som Indenrigsministeriet hidtil har haft efter Næringsloven. Naar man imidlertid ser paa Forholdene, saaledes som de have udviklet sig i de senere Aaringer og forhaabentlig ogsaa fremdeles ville udvikle sig, saa tror jeg, at det vil være en Urimelighed at affkære Ministeren fra at give den Slags Bevillinger, hvormed der er Tale, naar der bevislig paa enkelte eller flere Steder er en høj Grad af Trang til at faae dem. Bevillingsmyndigheden kan efter min Mening ikke undværes, naar Ufflands-